

ХАЛАК СҮЗИ

2024 ЙИЛ – ЁШЛАР ВА БИЗНЕСНИ ҚҮЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ●

2024 йил 26 июль, № 150 (8773)

Жума

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефоннинг орқали сканер килинг.

Глобал инновацион индекс:

ЎЗБЕКИСТОННИНГ МАВҶЕИННИ КЎТАРИШДА ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Кейинги йилларда дунёда юз берётган турли бекарорлик, содир бўлиши мумкин бўлган хавф-хатарлар мамлакатлар ўртасидаги ижтимоий-иктисодий ҳамкорликка жиддий таъсир кўрсатмоқда. Президентимиз таъкидлаганидек, “Бу пандемия бўладими, табии оғатлар зилзилалар бўладими, куролли тўйнашувлар, глобал иссили ҳамда куроқчилик бўладими – барчasi башариятни қаттиқ синондан ўтказди ва ўтказмоқда”. Бинобарин дунёда юз берётган бундай оғир синондан даврда мамлакатимизнинг нуфузли халқаро рейтинглардаги позициясини ушлаб туришнинг ўзи бўлмайди.

Таҳлил ва тақкос

Маълумки, Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида халқаро Глобал инновацион индекс рейтингига ўз ўрнимизни янада яхшилаш хамда 2030 йилга қадар кучи 50 талиқдан жой олиш вазифаси кўйилган. Бугунги кунда Ўзбекистон имларнинг Глобал инновацион индекс (The Global Innovation Index) – GII-да кўришиш берган даврдан бошта ўйлаб погона юксалишга эришицни ва жаҳоннинг 132 мамлакатни оғир синондан даврда мамлакатимизнинг нуфузли халқаро рейтинглардаги позициясини ушлаб туришнинг ўзи бўлмайди.

Бу борадаги мумкин хужжатлардан бирни Президентимизнинг 2024 йил 19 июня имзоланган “Халқаро рейтингни индекслар билан ишлаш тизимини таомиллаштириш хамда ўшбу соҳада парламент назоратини кучайтириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги Фармони бўлиб, унда белgilanган устувор вазифаларни амалга оширишда жаҳоннинг иғор мамлакатларни билан ўзро стратегик ҳамкорлигимиз катта аҳамиятга эга. Бу ҳамкорлик Ўзбекистоннинг халқаро рейтингни индекслардаги ўрнимни янада яхшилашга хизмат килиди.

Хусусан, юртимизда жорий йилда юз берган мумкин сийёсий воқеалардан бирни Россия Президенти Владимир Путиннинг Ўзбекистонга давлат ташрифи бўлди. Мазкур таъсир доирасида Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан Россия давлатни билан минтақалардо ҳамкорлигини бир қанча устувор йўналышлари белgilab берилди. Жумладан, ўзаро савdoni кўпайтириш, саноат кооперацияси кўламини кечайтириш, худудий лойиҳаларни кўпайтириш, молиялаштириш вosaитasi.

Халқаро Глобал инновацион индексдаги рейтингимизни янада яхшилаш ва мустаҳкамлаш йўлида Россия Федерациясининг таъкидига ва бугунги кунда эга ошириш позициясига ўтиборни каратадиган бўлсан, бу давлат умумий рейтингига 51, минақада 7-урин билан бизга нисбатан анча юқорида эканлигини кўришимиз мумкин.

Ўзбекистон ва Россиянинг Глобал инновацион индекс (GII-2023) индикаторлари бўйича маълумотларини тақкослашмиз:

№	Индикаторлар	Ўзбекистон	Россия
1	Институтлар (Institutions)	55	110
2	Инсон капитали ва тадқиқотлар (Human capital & research)	89	26
3	Инфраструктура (Infrastructure)	73	72
4	Бозорнинг жозабадорлиги (Market sophistication)	69	56
5	Бизнес жозабадорлиги (Business sophistication)	78	44
6	Илмий ва технологик натижалар (Knowledge & technology outputs)	78	54
7	Иход маҳсулу (Creative outputs)	102	53

Маълумотлардан кўриниб турибди, Глобал инновацион индексда Россиянинг мавзеи анча юқори кўратасичларга эга. Факат “Институтлар” кўрастичи бундан мустасно. Мазкур кўрастич бўйича биз кучи амалий таърибага эгамиз, хусусан, сийёсий мухит, конунчиллиг базаси, бизнес мухити параметлари бўйича рейтингимиз Россиянига қараганда деярли иккى баробар яши.

Бунинг боз сабаби Президентимиз томонидан мамлакатимизда сийёсий мухитни янада барқорлаштириш, тадбиркорликни кўллаб-қувватлаш хамда бизнесни ривожлантиришга катта ўтиборни каратиладигидир. ➤3

Сенатор ва ҳаёт

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАР ВА БЮДЖЕТ МАБЛАҒЛАРИНИ БОШҚАРИШ

Кейинги йиллarda давлат молиясини бошқариш тизимини янада мустаҳкамлаш, солик-бюджет тизимининг шаффоғлигини таъминлаш, хусусан, маҳаллий Кенгашларнинг маҳаллий бюджет маблағларини бошқаришдаги иштирокини кечайтиришга каратилган кенг кўламли чора-тадбирлар кўриб келинмоқда.

Ўз навбатида, бюджет интизомини кечайтиришга каратулган келгуси йил учун махаллий бюджет лойиҳасини кўриб чиқиш ва кабуб қилиш, бюджет ихроси тўғрисидаги хисоботларни ҳар чоракда мухоммадан ўтказиш хамда тасдиқлаш, маҳаллий бюджетдан ахратилётган маблагдан мақсадли ва самарали фойдаланишини таъминлаш каби вазифалар ихроси жойлардаги хокиммият вакилиларни таъминлаштириш масъулитини катта масъулитни талаб этади.

Олий Мажлис Сенати ишчи гурухи худудларда маҳаллий Кенгашлар депутатларининг бюджет жараёнидан фаол иштирокини таъминлаштириш масъулитини таъминлаштириш масалалари тегишилиги бўйича туман, вилоят ва республика бюджетида инобатга олиш учун ижро органига киритилади.

Муҳокамалар жараёнида, шунингдек, Президентимизнинг жорий йилнинг 10 июлидаги “Бюджет маблағларидан фойдаланишни устидан молиявий назоратни кечайтириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги Фармони мазмун-моҳиятига тўхталиб ўтиди. Унга кўра эндиликада маҳаллий бюджетлар ихросининг ташки аудити натижалари ва кейинги йил учун бюджет лойиҳасини баҳолаш бўйича Хисоб палатаси хулосалари маҳаллий Кенгаш мажлисларида мухоммади килинади.

«Халқ сўзи».

Мутлақ кўпчилик ёки нисбий кўпчилик:

ҚАЙ БИРИ АФЗАЛ?

Янги Ўзбекистон шароитида ҳар бир соҳада амалга оширилаётган улкан ўзгаришлар ва янгиланишларни алоҳида қайд этиб ўтиш лозим. Хусусан, сайлов ва жаёнларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби билан боғлиқ ўзгаришлар мисолида ҳам буни кўриш мумкин.

Мушоҳада

Янги таъирдаги Ўзбекистон Республика Конституциясида, “Ўзбекистон – 2030” стратегиясида, “Янги таъирдаги Ўзбекистон Республика Конституцияси амалга ошириш бўйича биринчи тадбирдаги чора-тадбирлар тўғрисида” ги Президент Фармонидаги, “Ўзбекистон Республикасининг айрим конун ўзгарталарига сайлов ва рефрендум ўтказиш тартибини янада таомиллаштиришга каратилган ўзгариш ва кўшимчалар киритилган тўғрисида” ги Конституцияви Конун ва бошқарма ташкил этивчи Сайлов кодексида янги институт – аралаш сайлов тизими билан боғлиқ зарурӣ қоидлар, тегишили мақсад ва вазифалар белgilab берилди.

Халқаро сайлов стандартларидан келиб чиқи, халқаро нормаларда ҳам фуқароларнинг сийёсий хукукларини амалга ошириш масалалари ўз инфодасини топган. Масалан, Инсон хукуклири умумхонахон декларацияси 21-моддасида ҳар бир инсон беосита ёки эрkin сайланган вакиллар орқали ўз мамлакатини бошқариша катнашиш хукукига эгалиги хакидаги қоиди белgilangan. “Фуқаровий ва сийёсий хукуклар тўғрисида” ги халқаро Пактинг 25-моддаси “з” бандида инсон ҳам беосита, ҳам эрkin сайланган вакиллар орқали давлат шаршилари бошқариша катнашиш хукулиги кўрсатилган. Колаверса, 1990 йилдаги Европада хавфисизлаш ҳамкорлик ташкилотининг Конепаген хужжатида шундай ёзилган: “Иштирок этувчи давлатлар тегишича ўз фуқароларининг беосита ва ҳакиқий сайлов жараёнида ўзлари эрkin сайладиган вакиллари орқали мамлакатни бошқариша катнашиш хукукларини хурмат килидилар”. ➤2

Халқаро сайлов стандартларидан келиб чиқи, халқаро нормаларда ҳам фуқароларнинг сийёсий хукукларини амалга ошириш масалалари ўз инфодасини топган. Масалан, Инсон хукуклири умумхонахон декларацияси 21-моддасида ҳар бир инсон беосита ёки эрkin сайланган вакиллар орқали ўз мамлакатини бошқариша катнашиш хукукига эгалиги хакидаги қоиди белgilangan. “Фуқаровий ва сийёсий хукуклар тўғрисида” ги халқаро Пактинг 25-моддаси “з” бандида инсон ҳам беосита, ҳам эрkin сайланган вакиллар орқали давлат шаршилари бошқариша катнашиш хукулиги кўрсатилган. Колаверса, 1990 йилдаги Европада хавфисизлаш ҳамкорлик ташкилотининг Конепаген хужжатида шундай ёзилган: “Иштирок этувчи давлатлар тегишича ўз фуқароларининг беосита ва ҳакиқий сайлов жараёнида ўзлари эрkin сайладиган вакиллари орқали мамлакатни бошқариша катнашиш хукукларини хурмат килидилар”. ➤2

Колаверса, шу нормада сайлов ўтказиш тартиби конун билан тартиба соилини белgilab кўйилган. Таъкидлаш лозимки, мамлакатимизда сайлов тўғрисидаги конунликларни асосини ташкил этивчи Сайлов кодексида янги институт – аралаш сайлов тизими асодида сайловларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиbi белgilanadi.

Мазкур конституцияни сийёсий

АҲОЛИ БАНДЛИГИ – ЮРТИМИЗ ТАРАҚҚИЁТИ ГАРОВИ

Юртимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иктисодий ислоҳотлар қандай самара берётганини барчамиз кўриб-билиб турибиз. Бу борадаги ютукларимиз давлатимиз раҳбарни раислигида бўлиб ўтган ярим йиллик сарҳисобига багишланган йигилишда ҳам алоҳида таъкидлаб ўтилди. Айни чоғда унда оддимизда турган устувор вазифалар ҳам аник-тиник кўратиб берилди.

Алоҳида ўтироф этилганда, кейинги йилларда Ўзбекистон иктисодий ривожидан баркарор үсис динамикаси кузатилмокда. Хусусан, жорий йилнинг биринчи яримида япли ички маҳсулот 6,4 фоиз ўсади, жумладан, саноатда 7,8, курилишда 10,1, хизматларда 12,9 ва кишлак шаршиларида 3,8 фоиз ўсишга эришилди. Шуарга мос равишда бюджет даромадларимиз 113 триллион сўмга етиб, 14 фоиз ўсгани ҳам ўтиборнида ташкил этивчи вакиллари орқали мамлакатни бошқариша катнашиш хукукларини кўрсатилган.

Шунингдек, республика бюджетидан амалга оширилган марказлашган инвестициялар улушининг 51,2 фоиздан карийб 62,4 фоизгача ўсгани хорижий инвесторларнинг иктисадимизга ишончи ва кизикишининг яққол далили, десак, муболага эмас.

Шунингдек, республика бюджетидан амалга оширилган марказлашган инвестициялар улушининг 6,5 фоиздан 3,8 фоизгача камайиши, ташкиллари 8,5 ва 5,5 фоизларига ўсгани мамлакатимиз молиявий ҳолатидаги ижобий тенденциялардан далолат берди туриди. ➤2

Мутахассислар мамлакатимиз иктисодидаги мумкин ижобий таркиби ўзгаришларни ҳам кайд

2024 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ОЛТИ ОЙИДА ЯЛПИ ИЧКИ МАҲСУЛОТ 6,4 ФОИЗГА КЎПАЙДИ

- Бу даврда саноат – 7,8, қурилиш – 10,1, хизматлар – 12,9, қишлоқ хўжалиги 3,8 фоизга ўсади.
- Бюджет даромадлари ҳам 113 триллион сўмга етиб, 14 фоизга ўсади.
- Умуман, йил бошидан бўён республика яратилган кўшилган қиймат 567,4 триллион сўмга етиб. Бу ўтган йилнинг мос давридагига нисбатан 94 триллион сўм кўп дегани.

Манба: Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати.

Ўзбекистоннинг туризм салоҳиятини кенг тарғиб қилиш мақсадида юртимизнинг сайдхалик салоҳиятига багишланган фотосуратлар туширилган жамоат автобуси Жанубий Кореяниң Сеул шаҳри марказий кӯчаларида ўз қатновини бошлади.

Автобусларнинг ташки томонига ЮНЕСКОнинг Бутунжоҳон мероси рўйхатига киритилган Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларининг қадимий меъморий обидалари фотосуратлари ҳамд юртимизга сайдхалик талиф этиш мақсадида корейс тилида "Ўзбекистонга марҳамат!", "Ўзбекистонда кўришгунча", "Ўзбекистонга йўл олдик" широрлари ёзиб кўйиди.

Йўловчилилардан бирни ўз таасурути билан ўртоқлашаркан, автобусда ўзбекистоннинг гўзали обидалари акс этган ушбу шаҳарларга ташриф буюрганини ёдга одида виша яир бор мамлакатимизга сайдхалик талиф этиш мақсадида корейс тилида "Ўзбекистонга марҳамат!", "Ўзбекистонда кўришгунча", "Ўзбекистонга йўл олдик" широрлари ёзиб кўйиди.